

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z 18 listopada 2020 r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu G. P. prawo do emerytury górniczej, na podstawie art. 50a ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, począwszy od 1 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony G. P. (urodzony (...)) ukończył 50 rok życia w dniu (...). W okresie od dnia 25 września 1985 r. do

1 czerwca 2000 r. ubezpieczony pracował w Spółce (...) S.A. w B. z tym, że:

- od 25 września 1985 r. do 23 października 1986 r. jako elektromechanik pod ziemią,
- od 3 listopada 1988 r. do 3 października 1989 r. jako elektromonter pod ziemią,
- od 4 października 1989 r. do 30 września 1990 r. jako robotnik niewykwalifikowany pod ziemią,
- od 1 października 1990 r. do 31 maja 1991 r. jako młodszy górnik pod ziemią,
- od 1 czerwca 1991 r. do 31 grudnia 1995 r. jako kierowca lokomotyw pod ziemią,
- od 1 stycznia 1996 r. do 31 lipca 1998 r. jako cieśla górniczy pod ziemią,
- od 1 sierpnia 1998 r. do 1 czerwca 2000 r. jako górnik po ziemią.

Jednocześnie Sąd ten ustalił, że w okresie od dnia 24 października 1986 r. do 5 października 1988 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Wrócił do pracy do dotychczasowego zakładu pracy w terminie 30 dni od jej zakończenia.

Od dnia 6 marca 2012 r. ubezpieczony do co najmniej 6 listopada 2020 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. w C. z tym, że:

- od 6 marca 2012 r. do 31 stycznia 2013 r. jako kierowca lokomotyw pod ziemią,
- od 1 lutego 2013 r. do 31 października 2015 r. jako maszynista lokomotyw pod ziemią,
- od 1 listopada 2015 r. jako dyspozytor przewozu dołowego pod ziemią.

Od początku zatrudnienia w wymienionym przedsiębiorstwie, ubezpieczony każdego dnia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracował pod ziemią,

Wyrokiem z 3 lipca 2019 r. (sygn. X U 630/19) Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z 7 marca 2019 r. o odmowie prawa do emerytury górniczej.

W dniu 12 listopada 2020 r. ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury górniczej ze względu na wiek. Wniósł również o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

W dniu 18 listopada 2020 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, w której odmówił ubezpieczonemu prawa do spornego świadczenia. W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczony po odliczeniu okresu odbywania służby wojskowej od 24 października 1986 r. do 5 października 1988 r. oraz okresów niezdolności do pracy nie spełnił wymaganej przepisami przesłanki stażu pracy górniczej lub równorzędnej w wymiarze co najmniej 25 lat, bowiem wykazał jedynie 23 lata i 1 miesiąc takiej pracy.

Powyższe ustalenia faktyczne nie były przez strony kwestionowane.

W oparciu o dokonane ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie, a zaskarżona decyzja okazała się nieprawidłowa.

Według tegoż Sądu przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie było ustalenie, czy okres odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej od dnia 24 października 1986 r. do 5 października 1988 r. należy zaliczyć do pracy górniczej, albowiem od ustalenia tej okoliczności zależało przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej ze względu na wiek, na podstawie art. 50a ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2021. 291 – dalej jako ustawa emerytalna). Okoliczność ta wynika również z pisma organu rentowego (k. 18), gdzie wskazano, że zaliczenie ubezpieczonemu spornego okresu do pracy górniczej będzie skutkowało spełnieniem przez niego przesłanki 25 lat pracy górniczej i równorzędnej.

Zatem Sąd ten przytoczył treść przepisu art. 50a ust. 1 powyższej ustawy, podnosząc, iż kwestia kwalifikacji służby wojskowej do celów emerytalnych, wymaga stosowania przepisów obowiązujących w okresie pełnienia przez ubezpieczonego służby wojskowej,

a nie regulacji obowiązującej aktualnie. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2006r. (sygn. akt III UK 5/06), wykładnia gramatyczna powołanych unormowań (chodziło

o art. 124 i art. 125 ustawy z 30 stycznia 1969r. - jednolity teksty: Dz. U. z 1963r. Nr 20,

poz. 108 ze zm.) nie powinna nasuwać wątpliwości, że okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do

okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy

w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Sąd Okręgowy wskazał zatem, że w październiku 1988 r. (czyli w miesiącu, w którym ubezpieczony zakończył odbywanie zasadniczej służby wojskowej) obowiązywał art. 125

ust. 1 ww. ustawy, stanowiący, iż pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę,

w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Przepis ten statuował pewną fikcję prawną odnoszącą się do wszelkich przepisów szczególnych, w szczególności z zakresu prawa pracy oraz prawa ubezpieczeń społecznych.

Tymczasem ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową w okresie od dnia

24 października 1986r. do 5 października 1988r. Wrócił do dotychczasowego zakładu pracy w okresie 30 dni od dnia zakończenia odbycia zasadniczej służby wojskowej. Jednocześnie okresy przed, jak i po odbywaniu przez niego zasadniczej służby wojskowej zostały zaliczone przez organ rentowy do prawa do emerytury górniczej z uwzględnieniem przelicznika

w wymiarze półtorakrotnym (k. 17).

Wobec powyższego Sąd pierwszej instancji powtórzył za Sądem Najwyższym (por. wyrok z 3 sierpnia 2016r., I UK 283/15), iż czas odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania kolejno art. 108 ust. 1, art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1 ustawy z 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zalicza się - przy spełnieniu określonych w tejże ustawie warunków - do stażu pracy górniczej uprawniającej do emerytury górniczej z mocy art. 50a ustawy emerytalnej. Do takiej konkluzji skłania językowa wykładnia powołanych przepisów art. 108 ust. 1 (art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1) ustawy

o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej jako *lex specialis*, wzmocniona dodatkowo wykładnią systemową oraz funkcjonalną (art. 85 ust. 1 oraz art. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP).

Skoro zatem ubezpieczony w okresie 30 dni od dnia zakończenia odbywania zasadniczej służby wojskowej, podjął zatrudnienie i wrócił do dotychczasowego zakładu pracy, to – zdaniem Sądu Okręgowego - nie może być on pozbawiony zaliczenia okresu służby wojskowej, jako okresu pracy górniczej przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej

z art. 50a ust. 2 ustawy emerytalnej. W związku z tym, Sąd ten zaliczył ubezpieczonemu sporny okres służby wojskowej w wymiarze 1 roku, 11 miesięcy i 12 dni do stażu pracy górniczej i okres ten doliczył do dotychczas uwzględnionego przez organ rentowy stażu pracy górniczej wynoszącego 23 lata i 1 miesiąc. Tym samym, łączny staż pracy górniczej ubezpieczonego wyniósł 25 lat i 12 dni.

Oznacza to, że ubezpieczony legitymuje się wymaganym przepisami stażem pracy górniczej w wymiarze co najmniej 25 lat. Z kolei spełnienie przez ubezpieczonego pozostałych przesłanek nie było kwestionowane.

Na marginesie Sąd Okręgowy zaznaczył, że we wskazanym przez organ rentowy orzeczeniu Sądu Okręgowego w Katowicach (sygn. akt X U 630/19) nie była rozważana kwestia zaliczenia ubezpieczonemu do stażu pracy górniczej okresu odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej, bowiem nie wpłynęłoby to na treść rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu G. P. prawo do emerytury górniczej z art. 50a ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 listopada 2020r., a więc od pierwszego dnia miesiąca, w którym ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do dochodzonego świadczenia, stosownie do art. 129 ust. 1 wyżej powołanej ustawy.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia organ rentowy zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 50a ust 2 ustawy emerytalnej poprzez błędne zastosowanie w sytuacji gdy ubezpieczony nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury oraz

art. 120 i 125 ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP poprzez przyjęcie, że okres służby wojskowej podlega zaliczeniu na staż pracy górniczej i równorzędnej.

W oparciu o podniesione zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania albo o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W ocenie apelującego organu rentowego nie można przyjąć, że okres czynnej służby wojskowej może zostać zaliczony do stażu pracy górniczej.

Ocenie Sądu pierwszej instancji przy analizie dotychczasowego orzecznictwa umknął aspekt historyczny regulacji emerytur górniczych, który w ocenie organu rentowego, z uwagi na konieczność ścisłego wykładania obowiązujących w ubezpieczeniach społecznych regulacji nie powinien zniknąć z pola widzenia.

Mianowicie racjonalny ustawodawca nie bez przyczyny w z dniem 1 stycznia 2009 uchylił art 34 i 38 zgodnie z którymi prawo do emerytury górniczej uzależnione było od okresów pracy górniczej, do których zaliczano również okresy zaliczalne do pracy górniczej czyli okresy wymienione m. in w art. 6 ust. 1 pkt 4 – tj. czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby.

Zatem osoby przechodzące na emeryturę górniczą na podstawie art 34 lub art 49 ustawy emerytalnej korzystali nie z faktu odbycia obowiązkowej służby wojskowej, ale

z mocy wyraźnego uregulowania ustawy emerytalnej. Gdyby tym przywilejem byli objęci wszyscy którzy odbyli służbę wojskowa na podstawie art 108, a następnie 120 i 125 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, to wyodrębnienie przez ustawodawcę w tych przepisach zapisu o okresach zaliczalnych do pracy górniczej byłoby zbędne. Z prawa do tego uwzględnienia w stażu pracy górniczej okresu służby wojskowej mogli korzystać ubezpieczeni do 31 grudnia 2008 r jeżeli spełniali warunki określone w dotychczasowych przepisach.

Uwzględniając powyższy stan prawny podkreślić wypada regulacje dotyczące czynnej służby wojskowej zawarte w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej wskazują wyraźnie, że „okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy.”

Tymczasem spór w niniejszej sprawie nie dotyczy uprawnień związanych zatrudnieniem, takich jak urlop, długość okresu wypowiedzenia czy wysokość odprawy. Spór dotyczy uprawnień emerytalnych, na które wpływ mają nie okresy zatrudnienia, a wymiar okresów składkowych i nieskładkowych, czy zatrudnienie w warunkach szczególnych, czy wykonywanie pracy górniczej, o ile praca ta była faktycznie wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Podobnie art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej pozwala wprawdzie - po spełnieniu warunków w nim określonych - na wliczenie okresu odbywania czynnej służby wojskowej do okresu zatrudnienia u pracodawcy, u którego pracownik był zatrudniony w dniu powołania do tej służby - w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy. Nie daje on jednak podstaw, aby okres ten uwzględnić jako okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Wobec powyższego w toku postępowania nie wykazano, że ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury, tj., że legitymuje 25 letnim okresem z pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą.

Odwołujący wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia Sądu Okręgowego jako własne uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji trafnie wskazał, iż w treści art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1541 ze zm.) przyjęto, iż pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę w zakładzie pracy, w którym był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w tym zakładzie w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

W niniejszej sprawie istota sporu sprowadzała się zaś do udzielenia odpowiedzi na pytanie o możliwość zaliczenia skarżącemu okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej w wymienionym wyżej okresie do wymaganego - w myśl art. 50a ust. 1 pkt 2 (oraz odpowiednio art. 50a ust. 2) ustawy o emeryturach i rentach - do nabycia prawa do emerytury górniczej po ukończeniu 55-tego lub 50-tego roku życia, 25-letniego okresu pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, zdefiniowanych w art. 50c tej ustawy.

Podkreślenia zatem wymaga, iż Sąd Najwyższy - odnosząc się do tej materii w wyroku z dnia 3 sierpnia 2016 r. (I UK 283/15), a także wyrokach z dnia 30 stycznia 2018r. (I UK 513/16) i z dnia 18 kwietnia 2018 r. (III UK 57/17), przekonująco stwierdził, że czas odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania, kolejno art. 108 ust. 1, art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1

ustawy z 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zalicza się - przy spełnieniu określonych w tejże ustawie warunków - do stażu pracy górniczej uprawniającej do emerytury górniczej z mocy art. 50a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W przytoczonych wyrokach Sąd Najwyższy nawiązywał do orzecznictwa dotyczącego zliczenia służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach. Mając na uwadze tę ugruntowaną linię orzecniczą Sądu Najwyższego, stwierdził, że czas odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania kolejno art. 108

ust. 1, art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zalicza się - przy spełnieniu warunków określonych w tejże ustawie - do stażu pracy górniczej uprawniającej do emerytury górniczej z mocy art. 50a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do takiej konkluzji skłania językowa wykładnia powołanych przepisów art. 108 ust. 1 (art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie

art. 120 ust. 1) ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, wzmocniona dodatkowo wykładnią systemową oraz funkcjonalną (art. 85 ust. 1 oraz art. 2

i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, z których wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony Ojczyzny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2021 r., III USK 25/21).

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał, że apelacja jest bezzasadna i na mocy art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego ubezpieczonego w postępowaniu apelacyjnym Sąd ten rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).

/-/SSA Marek Procek